

Fôira acést'a ese totu a opt'a di — dar prenumerationile se primescu in tôte dílele.

Pretilu pentru Austria pe anu 6 fl. v. a. pe $\frac{1}{2}$ de anu 3 fl. pe trei lune 1 fl. 50. cr.; pentru alte tíeri: pe anu 7 fl. 20 cr. pe $\frac{1}{2}$ de anu 3 fl. 60 cr. pe trei lune 1 fl. 80 cr.

Tote siodienele si banti de prenumeratione sunt de a transmite la Redactie: Strat'a lui Leopoldu Nr. 33.

Gur'a Satului in tíer'a tocanariloru.

I.

Cetindu acést'a inscriptiune dvóstre de buna séma veti clatiná din capu si o sé ve minunati si o sé ve întrebati, ce bidigania sé fia asta éra — tíer'a tocanariloru ?

Ca nu cumva sé alunecati a crede, cá io dóra m'am facutu cutare Columbu, si am descoperitu o tíera nóua-noutia, necunoscuta pan'acuma, trebuie sé v'o spunu, cá tíer'a tocanariloru e o vechia, patentata cu multe sute de piei de cane, si deosebitu cetitorii Gurei Satului o cunoseu fôrte bine.

Va sé díca, tíer'a tocanariloru o cunoseu multi, cá-ci si Gur'a Satului are multi cetitori, — inse déca ar cunósce-o numai prenumerantii Gurei Satului, atunce biét'a tíera ar avé pucini cunoscatori.

E bine, dvóstre inse totu nu poteti ghici, care este si unde zace acést'a minunata tíera, ce se numesce a tocanariloru ?

Domniloru . . . Pardonu ! . . . Dómnelorú si domniloru ! Eu am caletoritu patru díle pana ce potui sé afli acestu secretu, — poftimu acceptati dar si dvóstre nitielu, numai câte-va minute si apoi veti scí ceea ce doriti !

* * *

Sciti dimpreuna cu mine toti, cá adunarea generala a Asociatiunii transilvane in anulu acést'a avea sé se tíena in Siomeut'a-mare.

Este unu ce naturalu, cá din asemene locu Gur'a Satului nu póte lipsí, si mai alesu déca loculu acel'a e Siomeut'a, si cu atâtu mai alesu, déca lu-în-vita cu atât'a iubire si frátia ca la Siomeut'a-mare.

Este curiosu, cá pe mine chiar in acele locuri me iubescu mai multu, de cari mi-aducu mai adese ori a minte in fôia mea, adeca pe cari i iubescu si eu mai multu.

Luai dara lumea in capu, si plecai sé vedu si eu odata tíer'a mamaligariloru, si capital'a acesteia — Siomeut'a-mare.

* * *

Cunósceți fasele caletoriei mele din icónele publicate in nrulu penultima. Noroculu meu, cá potui straformá velocipedulu meu inca de timpuriu in o trasura comoda, cá-ci altfelu asiu fi sositu la Siomeut'a metamorfosatu intr'unu heringú, — séu uritítu, ruptu, spintecatu ca si-o bancuta austriaca.

Cu tóte-aceste mi-oiu aduce a minte multu timpu de minunat'a cale din codrii Selagiului, unde trebuíam sé tíenu de trasura acusi de o lature, acusi de alt'a, ca nu cumva sé ne imbordámu.

In fine adormí. Inse unu visú grozavu me deceptá numai decátu. Am visatu, cá guvernulu mi-a datu si mie o slujba buna, numai ca sé-mi inchidia gur'a, intocmai precum a inchisu gur'a multoru romani mari. Inse gur'a Gurei Satului nu se póte închide cu una cu dóue, ci numai atunce, candu va fi indestulita gur'a — natiunii.

* * *

In fine trecuramu Somesiulu, si peste pucinu sosiramu in tíer'a mamaligariloru. Colegulu meu de la „Familia“, fratele Iosifu Vulcanu, vedíendu locurile cele romantice, numai decátu incepú a poetisá, erá incantatu de totu; eu inse, omulu prosaicu, me gandíi la lucruri mai reale si opríi trasur'a in satulu celu d'antáiu, la cas'a prima.

— Bade Niculae, dísoi tíer'anului, care statea la pórtá, ai sé-mi dai mamaliga? Sum tare flamendu !

— Mamaliga n'avemu, respunse elu, — inse nevést'a ti-a face o tocana.

— Tocana de óia ?
 — Ba, — de malaiu si brandia.
 — Nu-mi pasa ori ce-a fi, numai dá-mi de mancatu, cá mi-e fόμε.
 — Cu cine am norocire a vorbi? — me intrebà apoi elu, mirandu-se de pledulu meu.
 — Eu sum Gur'a Satului.
 — Gur'a Satului? D'apoi me rogu, de ce ti-ai taiatu mustetiele cele lungi?
 — Nu lo-am taiatu io, bade, ci numai le-am lasatu la Pesce, si acuma le pórtá altulu.
 — Hm! hm! Paguba, cá nu le-ai adusu cu dta.
 Intr'aceste tocan'a se gatà, si o nevêsta frumósica ni-o puse pe mésa. Voiam sê-i furu o sarutare, inse badea Nicolae se uitá totu la mine; lu-tramisei dara dupa unu paharu de apa, sê nu-mi steie in cale. Eu me scolu se me apropiu de nevêsta, inse chiar atunce intrà fratele Vulcanu, conversandu cu redactorulu „Familiei“ despre „incantátorele si virtuósele femeii romane.“ Mancá v'ar amorulu! — cugetam, si me dusei la loculu meu. Intr'aceste sósii si badea Nicolae, si ne puseramu la mésa.
 Me uitai in blidu si esclamai:
 — D'apoi, bade Nicolae, dta dîsesi, cá n'ai mamaliga, ci numai tocana; si éta totusi ni dai — mamaliga!

— Mancarea asta — respunse elu — la noi se numesce — tocana.
 — Asié? Dvóstre adeca la mamaliga i dîceti tocana! Va sê dîca, eu in tiér'a asta, ce am numit'o a mamaligariloru, nici nu voiu mancá mamaliga, ci tocana. Asié dara aice nu siedu mancá mamaligari, ci tocanari, — si tiér'a ast'a nu e tiér'a mamaligariloru, ci tiér'a tocanariloru.

* * *

Peste jumetate de óra plecaramu mai departe. Abié porniramu si badea Nicolae strigà dupa noi:
 — Bade Gur'a Satului!
 — Ce e?
 — Numai atât'a am voitu sê-ti spunu, cá pe mine nu me chiama Nicolae.
 — Ci?
 — Simionu!
 — Remani dara sanetosu, bade Simióne!

* * *

Cele ce au urmatu urmarindu-me voru urmá urmarindu in numerulu urmatoriu!

„Gur'a Satului.“

Scrisorile lui Pacala cátra Tandala.

Frate de cruce!

Adeca bine dîce romanulu, cá cine-i cu norocu, norocosu va fi cátu va traí. Vedi si eu me tienu de clas'a acelora. Eu-su fôrte norocosu, mai norocosu decátu Pist'a, mai norocosu inca si decátu dlu vicispanu din Dev'a. Sê-ti spunu numai.

Acestu omu mare si natiunalistu inflacaratu zelosu marinimosu etc. etc. etc. a crescutu pre pit'a romanului prin scolile Blasiului, apoi s'a si facutu mare romanu, ca nici unulu dintre cáti a studiatu acolo. Elu — vream sê dîcu Mari'a sa, (cá in comitatulu Uniadarei toti sunt Ecselesia, Ilustru si Mari'a sa) a fostu si este unu puiu alu norocului. Ca romanu (si prietenu cu ungunii) in scurtu a devenitu acel'a ce este adi in Déva. In daru vorbescu gurele rele cá l'au vedutu intr'unu tîmpu cu pinteni, elu totu-si a fostu celu mai mare romanu si va remané — pentru cá e norocosu. Romanii cei vestiti din amintitulu comitatu, nu au mai avutu cauza a se plange contra unguniloru, — ei fura respectati multu, cá aveau unu V—itzé ispán ugyán mare romanu. — Apoi a si lucratu elu multu pentru (?) natiune atâtu pre calea politica, cátu si pe cea literara. Cine nu cunoóce pe publicistulu Csáklányi?

Candu erá sê contribuiesca pentru ceva natiunalu, séu ceva scopu filantropicu, elu erá celu d'antâiu dintre toti; si ca omu seracu, cu copii multi, — da si elu dupa poterile sale. . . .

Inse — ca toti ómenii mari — si elu a avutu inimici cari de multe ori „cu tendintie malitióse si cu scopuri reutatióse“ lu-atacau. Dar denique tóte tendintiele loru au fostu in daru, elu a fostu este si va fi prunculu furtunoi. Nici cá s'a miscatu din fotoliulu seu móle, si amicii lui, lu-aperara cu eroismu. Asié sunt ómenii cei norocosi.

Dar érta-me cá nu vorbescu ad rem ca multi deputati dietali — am sê-ti spunu cátu sum de norocosu eu pre langa altii.

Apoi scii, ti-adeui aminte cá ti-am scrisu cá am remasu intr'unu satu, acuma scii tu. . . Cum am scapatu de acolo, ast'a a fostu ceva lucru mare. Am avutu norocu cá sum omu norocosu. Am scapatu asié. In satulu acel'a s'a bolnavitu pop'a si tragea de mórté. Nu erá nime de aprópe cine i-ar fi ajutat, me rogara dar pe mine sê me punu pe unu calu si sê mergu pana la Siomcut'a sê trimitu unu doctoru. Bucuri'a mea! Incalecai, si du-te!

Candu oram sê intru in Siomcut'a, pe cine gasescu in capulu satului? Pe badea Gur'a Satului calare si ducandu in spate, ca si mine, paripulu seu de lemnu.

Ah! Oh! cu ce gloria, triumfu, marire etc. etc. am intratu in marele — satu Siomcut'a. Cum ni-a surprinsu frumseti'a acestui tienutu. Se vede cá mamaligarii nu mai sunt mamaligari ci tocanari!

Sdrobiti, ca vai de noi, ne incortelaramu, — nu ti-oiu spune unde. Ghicesce tu!! . . .

Deminétia am esitu la utilia, eram sê cadu in . . . siantiu, candu am diaritu acestu orasiu grandiosu. O casa mare statea inaintea mea, gendeam cá sum in Beciu, numai dupa ce m'am uitatu in giuru am vedutu, cá sum inaintea pretoriului, redicatu de Zsiga bácsi, . . . si cá satulu Siomcut'a e mai incolo. Eu am ganditu; cá totu asié case voiu vedé aice. Apoi me bagai la o crismulitia si beuf unu ciocanu de horinca si plecai sê vedu satulu Siomcut'a.

O! ce privire, anim'a mea batea, ca tóca de la biserica din dealu! Dar bine cá mi-am adusu a minte de biserica.

Vediut'ai tu vre-o data biserica mare, frumósa

si s'ea fia facuta din piétra? Déca ai vediutu, apoi ai idea despre biserio'a de aici. Déca lumea ceva díce, biserica ca la Siomcut'a nu este in tóta Daci'a romana. Scól'a? — Abié am aflatu biserio'a, si scól'a erá in aintea mea... colo nu departe intre ziduri.

Dar éta unu ce neindatinatu. — Cum s'ar fi aprinsu unu satu asié sgomotu se facú de odata.

Pif, paf, puf! sunau tunurile (bomboscele — dupa Bota), tréscurile, puscile si póte si atare fundu de bute; hura, vivat, s'ea traiésca, éljen, resuná in tóte partile, — s'a inceputu parad'a.

Siohanu siohanita nu am vediutu atát'a omu. Ceriulu nu se vedea de stindarde nationale, tunculu amutiá de strigatele entusiastice — apoi cu toti se bagara in sala.

Scii tu cá mie nu-mi place s'ea ascultu — intieptiuni, i-am lasatu acolo si am esítu afara povestindu si cu unulu si cu altulu, dar me omoriau cu intrebarile cá „viganu“-su, eu nu sciam ce bidigania póte fi acela, díceam: l'am vediutu, e ceva mare si frumosu.

Dupa ce s'a finitu siedinti'a prima, cu toti no luaramu a ne saturá nu numai spiritualminte ci si cu — spirite...

Apoi a fostu unu *banchetu*. — Scii tu ce-e banchetulu? Da de unde s'ea scii. Apoi banchetu nu e bancheta, nici ceva omu invetiatu, ci, precum se díce la noi — pomana, cu acea deosebire cá aice au fostu mai multi si nime nu a plansu. Dupa ce vasele se mai usiurara au urmatu toastele care de care mai cornurate.

Eu inca am fostu acolo la més'a domniloru si siedeam langa badea Gur'a Satului. Ce minune cá numai nóue nu ne aduceau de mancare, acuma eram s'ea strigú unu tulai, candu éta se ívesce unu husariu si ni-aducea unu blidu de mamaligad ícandu: aice e si — tocan'a.

Mi erá mila de badea Gur'a Satului, cá elu nu e pre invetiatu cu tocana — mai alesu decá nu e *fiérta si frecata*.

Intre toastele amintescu mai antáiú toastele mele (vreo 99) apoi a unui prietenu alu meu.

Asié de insufletíti erau Tocanarii (asié se numescu mamaligari de adi inainte) cugetai cá indata voru bate tíer'a ungrésca.

Atáte toastele, atáte vivate nu a mai audítu nemesii din chioru, nici nu voru audí siohanu siohanita.

Sér'a me pusera pecatele si m'am dusu si eu la balu, se intielege cu dictionariu ungrésescu in busunariu!

D'apoi balulu! Vai dómne ce mai lucru nemai audítu. De mine i cale vale, cá nu sciu ungrésescu, da betii cavaleri aveau de lucru déca nu sciau limb'a cinstitului Arpadu.

Cu anim'a rupta in nóua am dísu aido la Siomcuteni, si acum sum pe drumu.

Si pana ne-vomu revedé

remanu alu teu frate de cruce

Pacala.

TANDA si MANDA.

T. Apoi óre ce a avutu s'ea spuna asié cu graba, episcopulu Szilágyi protopopiloru sei, de i-a chiamatu la Orade chiaru pe timpulu adunárii de la Siomcut'a?

M. Chiaru acuma audí, cá lucrulu celu mai importantu, ce s'a petrecutu acolo, a fostu, cá episcopulu s'a plansu in contr'a gazetariloru romani. Mi se pare dara, cá dóra numai pentru ascultarea acestei plansori i-a chiamatu.

T. Inse pentru ce tocmai acuma?

M. Pentru cá mai tardíu s'inti'a sa are s'ea calorésca la Rom'a?

T. Tare iubescu dinsulu pe pap'a...

M. Paguba, cá si pap'a nu-lu iubescu asié?

T. Pentru ce?

M. Pentru cá atunce dóra l'ar face atare cardinalu, — acolo,

Tiganulu si studentii.

Caletoriau odata siepte studenti intr'o carutia Pe drumu se intelnescu cu unu tiganu.

„Dumnedieu aldúiesca pe mari'a loru“ — díse tiganulu apropiandu-se de caru.

„Ce vrei, mei tígane? — díse unu studentu cu fala.

„Apoi mari'a ta, te-asiu rogá s'ea-mí dai o pipa de tabacu.“

Studentulu i-a datu.

Dupa-ce si-a implutu tiganulu pip'a díse, — „d'apoi credu cá Dta mi-vei da si focu.“

Bucurosu, — si i-a datu.

Candu erá aprinsa, se duse la o parte si i intrebá: „Voi sunteti diaconi?“

Depesie telegrafice.

Aradu. Bucuria mare. Dlu profesoru de limb'a romana a fostu gratulatu cu multa cinste din partea invetieceiloru sei pentru nenumeratele sale merite.

Deva. Pregatiri mari pentru — anii viitori pe candu voru invitá Adunarea As. trans. acolo. Marinimitate ne mai vediuta pentru lucruri filantropice.

Post'a Gurei Satului.

S'ea o modificámu. Éca o dara:

„Copile! asié mi esti de dragu.“

Frundia verde de apa
Cu curechiu de fagu!

Parintele Moisiu inca nici acuma n'a datu socotéla despre banii adunati pentru monumentulu lui Mariannu.

Gacitura.

Ungaria in faia Romiei.

*Tanda si danda, arata, ca leul
 meu viu, Deslegare. si numai pielea de
 se in cranta care
 e numai umplutu cu faie.*

Proprietariu, redactoru respundiatoriu si editoru: **Iosifu Vulcanu.**

Cu tipariulu lui Alesandru Kocsi in Pest'a. Piati'a Pesciloru Nr. 9.

Unu din amii univertiticii sa publicat un carticelutiu carii continutia e prima, apertandur...